

Sedmý ročník celostátní přehlídky urbanistických prací **Urbanistický projekt roku 2021** byl poprvé ukončen večerem spojeným nejen s předáním cen, ale i s otevřením samostatné výstavy a vydáním reprezentačního katalogu, který návštěvníky a čtenáře seznamuje s celou letošní přehlídkou urbanistických prací. Webové stránky www.stavbaroku.cz získaly od veřejnosti pro vystavené projekty 15 738 hlasů. Vypisovatelé soutěže Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Český svaz stavebních inženýrů a Asociace pro urbanismus a územní plánování České republiky tak mohly konstatovat, že byla splněna slova ze záhlaví soutěžních podmínek: „Cílem soutěže je seznámit nejširší odbornou i laickou veřejnost s důležitostí územního plánování. Soutěž je vypsaná na podporu realizace kvalitních územních i regulačních plánů, urbanistických studií i koncepčních řešení částí územních celků, měst, obcí i krajiny.“

Jaká plynou poučení z posuzovaných prací? Jedním ze záměrů organizace soutěžní přehlídky bylo podpořit urbanistické modelování území, jeho prostorovou a regulační úlohu při vytváření veřejných prostorů a kompozičního utváření sídel. Zde praxe územního plánování, která se v posledních desetiletích soustředila na tvorbu funkčních územních plánů, zdaleka nevytváří jasná pravidla pro konkrétní zástavbu. Regulační plány, kterých je sotva desetina v porovnání s plány územními, nenašly snad vlivem legislativy či v důsledku „svobodné privatizace“ území své uplatnění v takovém rozsahu, jako je tomu třeba v Německu nebo Rakousku, kde jejich počet je naopak násobkem územních plánů. Přitom česká zkušenost (jako příklad uveďme třeba dejvickou regulaci, výstavbu pražských vilových čtvrtí Hanspaulky a Ořechovky nebo Zahradního města), jsou ukázkou, jak je možné dlouhodobě zachovávat a rozvíjet území a vytvářet urbanisticky komponované veřejné prostory. Přitom tyto plány navázaly na zásady *Stavby*

měst podle uměleckých zásad od Camilla Sitteho již v roce 1889 a byly prezentovány tehdy při regulaci Ostravy. S opuštěním státního plánování sídlištních celků (podrobnými územními plány, později územními projekty zóny) jako bychom na tuto formu přípravy území zapomněli. Nově přijatý stavební zákon, pod heslem zjednodušení, předpokládá jediné rozhodnutí zahrnující stávající územní rozhodnutí i stavební povolení. Přitom je také prosazována zásada zjednodušení dokumentace. Nejsložitější a často nejdelsí fází územní přípravy investice je umístění stavby do konkrétního prostředí, pokud je definováno jen funkční plochou, na které má být konkrétní stavební záměr realizován. A právě zde bude často chybět podrobnější rozvaha o území. Proč nemáme připravené regulační plány, zda je to složitost jejich projednávání či jejich právní předurčení, nebo fakt, že jsou pro mnohé příliš svazující a neumožňují dynamické změny, nebo zda pořád je na překážku „podnikatelského“ přístupu, je asi na samostatnou úvahu. Soutěžní přehlídka je, věřme, dokladem, že se naše pozornost začíná znovu tímto směrem otáčet.

V posuzovaných projektech je věnována velká pozornost zástavbě brownfieldů a dalších „proluk“ v územích, která zůstávají ve stávající zástavbě nedokon-

čena a jejich funkční využití se dožilo. Navržená řešení lemují velké dopravní stavby, nebo upravují složité prostorové vazby v zastavěném území. Parcelace nových ploch se potýká s faktem, že jednotlivé záměry jsou často umístovány v logice minulých pozemkových čar, které nelogicky limitují funkční i prostorové řešení, nemluvě o vazbě na okolní neřešené plochy. To je důsledkem komplikovaného hledání shody mezi vlastníky pozemků, jejichž vůle se na uspořádání území projevuje, a pro vytváření této shody zřejmě nemáme dostatečně vhodné právní a ekonomické nástroje.

Z šestnácti přihlášených projektů porota udělila 5 nominací. Z nich poté vybrala Urbanistický projekt roku 2021, udělila čestné uznání projektu, který byl zaslán ze Slovenska, a čestné uznání ČKAIT a ČSSI. Ocenění se dostalo i třem projektům, které vybrala veřejnost.

Vítězem a nositelem titulu Urbanistický projekt roku se stala **urbanistická studie „Bohdalec-Slatiny – brownfield Strašnice“**, kterou pro městskou část Praha 10 zpracovali Zdeněk Jiran, František Štáfek a Petr Máša z atelierů Jiran a partner architekti, s.r.o., a SUM. architekti. Studie řešila velké rozvojové území v Praze 10, které přetváří a transformuje území brownfieldu protnuté železniční tratí na novou praž-



Urbanistická Studie Bohdalec-Slatiny – brownfield Strašnice, Praha 10

skou čtvrt'. Studie stanovuje regulační podmínky pro sedm jasně definovaných souborů nové zástavby, které vytvářejí koncepci nové čtvrti, plynule navazující na okolní pražská území. Řešení zeleně se snaží o propojení nadmístní rekreační městské krajiny. Návrh jasně formuluje představu o měřítku a formě zástavbových struktur. Celkové řešení logicky a plnohodnotně navazuje na celoměstský systém dopravní a inženýrské infrastruktury a racionálně na ni napojuje novou zástavbu.

Urbanisticko-dopravní studie na řešení silničního koridoru X43 zpracovaná pro Kancelář architekta města Brna, p. o., kterou zpracovali Manar Chaker, Petr Skříčka, Petr Pelčák, Miroslav Juren, Tomáš Kulhavý a Vladimír Novák z HBH Projekt, spol. s r. o., a Pelčák a partner architekti, s. r. o., získala nominaci na titul a cenu ČKAIT. Studie přináší velmi zajímavý podnět, jak s řešením integrace dopravních tras, tak na využití dříve poněkud nedefinovaných prostor mezi autonomně koncipovanými soubory dvou sídlišť s možností jejich propojení. Projekt dává jasnou představu o regulaci dostavby a vytváření veřejných prostor.

Terminál Smíchovského nádraží v Praze, technická studie autorů Martina Nápravníka a Jaroslava Wertiga ze SUDOPU Praha, a. s., a A69 – architekti, s. r. o., získala rovněž nominaci. Studie v rámci jednoho velkého konceptu sjednocuje provozní celky tohoto velmi významného dopravního uzlu (železniční nádraží, které je centrem celého souboru, stanice metra linky B, autobusový terminál a tramvajová trasa, automobilová obsluha a parkoviště i doprava cyklistická a pěší). Tento koncept je předpokladem racionálního rozvoje okolní zástavby a snížení dopravní zátěže na centrální prostor Smíchova.

Nominaci získalo i **propojení Nová Pivovarská – Karolina**, které pro statutární město Ostrava zpracovali Martin Staněk, Richard Průša, Tomáš Obruča, Ondřej Kocurek, Zdeněk Legerský, Martin Vilč, Michal Damek, Bedřich Nečas a Pavel Matyska z Dopravoprojektu Ostrava, a. s. Tento investiční záměr řeší regulační podmínky na dostavbu a přestavbu v návaznosti na širší historické centrum.



Urbanisticko-dopravní studie na řešení silničního koridoru X43, Brno



Terminál Smíchovské nádraží, Praha



Propojení Nová Pivovarská – Karolina, Ostrava

Předkládá etapové řešení dopravní a inženýrské obsluhy a optimalizuje řešení veřejných prostor a rozměry pro dostavbu jednotlivých nových objektů.

Nominaci získala i **urbanistická studie pro změnu územního plánu Nový Pavlov u Kladna**, kterou pro QEQ Czech, s. r. o., zpracovali Marek Janatka, Lucie Mejnarová, Kateřina Hroníková, Martin Melena, Tomáš Chroust, Kateřina Maidlová, Markéta Ulmanová, z Visio, spol s r. o. Projekt je výsledkem vyzvané urbanistické soutěže zorganizované soukromým investorem. Projekt velkoryse navazuje na relativně malou obec a dává zajímavý námět na prostorové a funkční řešení, včetně otázek vodohospodářských, na dynamicky rostoucí uspořádání obcí ve Středočeském kraji.



Nový Pavlov (u Kladna)

Čestné uznání získal slovenský **projekt pro stavební povolení na celé území městská čtvrť Trnava-Prúdy**. Pro Terra Trnavia jej zpracovali Kalin Cakov, Metodiy Monev a Ján Obušek. Druhé čestné uznání získala **územní studie centrálního prostoru obce Háj ve Slezsku**, které udělil svoji cenu ČSSI. Tuto studii pro Obecní úřad Háj ve Slezsku zpracovali Tomáš Binder, Adéla Sanitřáková a Petr Ondruška – krajinář z Atelieru 38, s. r. o. Od veřejnosti získal nejvíce hlasů projekt **Nový Pavlov (u Kladna) – 5 421**, dále urbanistická studie **využití území UP Bučovice II – 3 876** a **revitalizace bývalých kasáren Brno-Židenice – 2 537**.



Městská čtvrť Trnava-Prúdy

I další projekty posuzované v přehlídce přinesly řadu inspirativních námětů, jak se popasovat se složitostí územní regulace a u nás stále přetrvávající nejasností, jak nastolit udržitelná pravidla pro dané území. Snad proto také byla většina projektů doplněna rozsáhlou dokumentací technickou, ale i vi-

zualizacemi a nezřídka i řešením konkrétních staveb. Je to možná i odrazem zkušeností, jak často je při řešení konkrétních domů, jejich orientace a jejich kapacit porušováno urbanisty navržené řešení. Doufejme proto, že forma vzájemného předávání zkušeností, kterou soutěž Urbanistický projekt

roku nepochybně je, získala letošním rokem jinou dimenzi, která nás dovede k pevnějšímu nalezení odpovědi o lepším využití urbanismu pro formování našich měst a obcí. Výsledky letošního ročníku jsou k takovému optimismu velkým příslibem.

*Ing. arch. Jan Fibiger, CSc.
Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství*